

KENNEN EN (H)ERKENNEN

**UITWERKING VISIE CULTUUR
OP HET COOLHAVENEILAND**

2^e concept

Dienst Kunst en Cultuur, augustus 2011

INHOUD

Inleiding	p. 4
Hoofdstuk 1. Korte geschiedenis	p. 5
Hoofdstuk 2. Uitwerking gesprekken	p. 6
Hoofdstuk 3. Aanbevelingen	p. 11
Bijlage 1. Overzicht gesprekspartners	p. 21

DELFS HAVEN .

LE PORT DE DELET .

Inleiding

De beschrijvingen, conclusies en aanbevelingen in deze notitie over cultuur als middel op het Coolhaveneiland zijn gebaseerd op twee bronnen. In de eerste plaats is een aantal interviews gehouden met bewoners en/of professionals¹. In de tweede plaats stond op 21 april de bijeenkomst Club Coolhaveneiland geheel in het teken van dezelfde vraag die ook als leidraad voor de interviews heeft gediend:

Als je een stip op de horizon zet en je kijkt een paar jaar vooruit, waar en hoe zou je cultuur dan inzetten om (het leven in) deze wijk duurzaam te veranderen?

Deze vraag is soms heel direct, soms indirect beantwoord. Omdat de indirecte antwoorden een aantal interessante aannames over en visies op de wijk hebben opgeleverd, worden deze allereerst beschreven. Met andere woorden: het eerste hoofdstuk is een samenvatting van meningen en niet perse op harde feiten gebaseerd.

¹ Zie bijlage 1.

Hoofdstuk 1. Korte geschiedenis

Delfshaven² is een stadswijk in het westen van Rotterdam met ongeveer 6.500 inwoners. De wijk wordt in het westen begrensd door de Aelbrechtskolk en de Voorhaven in historisch Delfshaven, in het noorden door de Coolhaven, in het oosten door de Parksluizen en in het zuiden door de Westzeedijk. Delfshaven kent een grote variëteit aan bebouwingsvormen met historische panden uit de 19e eeuw en eerder, middenstands- en arbeiderswoningen uit de jaren twintig, appartementencomplexen uit de jaren vijftig, sociale woningbouw uit de jaren tachtig en grote school- en kantoorgebouwen, waaronder het Rotterdamsch Lyceum, de Zeevaartschool en het Conservatorium.

Delfshaven kent sociale problemen, maar de wijk is relatief rustig.

Bevolkingssamenstelling 2006	Delfshaven (wijk) [%]	Rotterdam [%]
Autochtonen	38	54
Allochtonen	62	46
<i>waarvan</i>		
<u>Surinamers</u>	19	19
<u>Turken</u>	12	17
<u>Marokkanen</u>	13	14
<u>Antillianen</u>	14	7

Bron: Buurtmonitor Rotterdam

Geschiedenis

Het oudste deel van de wijk wordt gevormd door historisch Delfshaven bij de Voor- en de Achterhaven. De Havenstraat (deel van Schielands Hoge Zeedijk) en de parallel gelegen Schoonderloostraat (op het grondgebied van de voormalige gemeente Schoonderloo) waren in 1900 ook bebouwd. Voor de oorlog was het gebied bebouwd tot aan de Pieter de Hoochweg. Het laatste deel van de wijk is in 1950 gereedgekomen met het Centraal Belastingkantoor aan de Puntegaalstraat (in Rotterdam bekend als *Plukmekaalstraat*) als beeldbepalende afsluiting van de wijk.

² Bron: Wikipedia

Hoofdstuk 2. Uitwerking gesprekken

NB Dit hoofdstuk is, zoals de titel aangeeft, een uitwerking van de gehouden interviews. Dat houdt in dat een aantal persoonlijk meningen en opvattingen wordt weergegeven dat door meerdere van de geïnterviewde personen werd gedeeld.

Verscheidenheid

Er lopen grenzen door de wijk: sociaal, cultureel, etnisch, inkomen. Verder valt de wijk uiteen in drie gebieden. Mullerpier en Lloydkwartier (het rijkere deel: over het algemeen blanke tweeverdieners, hoogopgeleid, jonge gezinnen, creatieven), de Coolhaven (naar verhouding behoorlijk veel kunstenaars, architecten, creatieven en anderen) en het arme middendeel (grote gezinnen, alleenstaande moeders, vaak van niet-westerse, allochtone afkomst, die op alle slechte lijstjes het hoogst scoren: armoede, werkloosheid, huiselijk geweld, huisuitzettingen, illegaliteit). Deelgemeente, corporatie en andere betrokkenen dienen er voor te waken dat de scheiding tussen deze gebieden niet nog groter wordt.

Omgekeerd is het welvarende deel niet per se sociaal rijk, de andere kant vaak wel.

De wijk is rijk aan cultuur en aan (culturele) verscheidenheid. Dit vormt een nog weinig benut kapitaal dat zich sterker dan nu het geval is zou kunnen vertalen in zowel wijk economie (allerlei kleine winkels of ondernemingen) als in meer ruimte voor de cultuuruitingen van de verschillende doelgroepen.

De wijk kent naar verhouding een groot aantal voorzieningen voor de maatschappelijke opvang van 'moeilijke' groepen. Dat bepaalt voor een deel het straatbeeld, dat hier en daar toch al aan de grauwe kant is. Aan de randen zal het wel lukken. Het probleem zit in het midden van de wijk. De vraag is of de randen sterk genoeg zullen blijken om het hele gebied mee te sleuren naar een andere uitstraling.

Bekendheid en uitstraling

Een tweede uitdaging voor deze wijk is de bekendheid onder de eigen bewoners, elders in de deelgemeente, in de stad en daarbuiten. De afgelopen jaren is weliswaar veel verbeterd op het gebied van horeca en culturele voorzieningen (te denken valt aan onder meer de Schiecentrale, het nieuwe theater van het O.T., het WMDC, Verhip, Ivy's, het Strandpark, Grounds, de Theaterschool, de Machnist en Dek22), maar het duurt een hele poos voordat dit soort ontwikkelingen bij het grote publiek bekend is geworden. Nog niet zo lang geleden was het Coolhaveneiland (met uitzondering van het historisch deel) een no-go area. En anders dan in bijvoorbeeld Amsterdam, waar bezoekers snel op nieuwe ontwikkelingen buiten het centrum af komen maar ook snel weer wegblijven, reageren Rotterdammers trager al blijven ze wel langer en trouwer komen. Er is kortom veel te winnen door zichtbaar te maken wat er allemaal te doen is. Met een kleine extra impuls kan het Coolhaveneiland een interessant off-center worden waar ook off-center dingen gebeuren, minder regulier, een beetje spannend. Die impuls zou zich met name op de weekenddagen moeten richten. Want op vrijdag is het druk genoeg met borrelende professionals van met name de creatieve bedrijven. Maar op zaterdag en zondag is het vaak zo stil dat het afschieten van een kanon geen gevaar oplevert. Een aantal horecagelegenheden is dan zelfs gesloten.

Individueel bekeken is de afgelopen jaren het aantal (culturele) instellingen in de wijk gegroeid terwijl instellingen die al langere tijd bestaan zich de afgelopen jaren sterker hebben geprofileerd. Mensen van binnen en buiten de wijk kennen de meeste van deze instellingen vaak wel, maar het ontbreekt aan samenhang en samenwerking tussen deze instellingen. Er wordt niet één gezamenlijk beeld gepresenteerd op basis waarvan bezoekers gericht naar dit gebied, de hier gevestigde instellingen en het gevarieerde aanbod komen. Lang niet alle instellingen onderhouden een klantenbestand. Over het totale publieksbereik zijn dan ook geen gegevens voorhanden. Publieksonderzoek vindt weinig plaats.

Wijkeconomie en leegstand

Over de uitstraling van de Willem Buytewechstraat is iedereen het eens. Het is één lange, grauwe parkeerplaats voor auto's en fietsen. Er is weinig groen en bijzonder veel leegstand. Zonder uitzondering is men van mening dat deze leegstand wordt veroorzaakt door te hoge vraagprijzen. Over de noodzaak om de straat, als een centrale as in de wijk tussen Machinist en Historisch Delfshaven, een ander aanzicht te geven is men ook unaniem. Maar over de mogelijke invulling van de leegstaande panden verschillen de meningen wel. Zo wordt onder meer gepleit voor het vullen met creatieve bedrijven en broedplaatsen, als woonruimte beschikbaar stellen aan buitenlandse studenten, tegen lage huren (die langzaam groeien) beschikbaar stellen aan wijkbewoners die een onderneming willen starten, ombouwen tot een straat waar je kunt uitgaan (meer horeca waaronder een goede broodjeszaak, een door het onderwijs gerund soephuis, een brasserie) en snuffelen (tweedehands boeken, galleries, ateliers, kleding, een plek waar je binnen kunt lopen en waar wordt gewerkt en verkocht zoals Rotabs in Noord), een winkelstraat met een goed aanbod (Hema, Knetter, Movimento et cetera) waarvoor men nu naar de stad moet, stop and shop, et cetera. De een dringt aan op haast omdat de Nieuwe Binnenweg nu ook nieuw ontwikkeld wordt, een ander stelt voor slechts de helft van de straat aan te pakken omdat de middelen voor aanpak van de hele straat ontbreken, een derde stelt voor een ontwikkelingsmaatschappij voor de straat in het leven te roepen. Ook is de vraag gesteld of een geïnteresseerde partij economisch zelfstandig moet zijn of dat het mogelijk is een andere, maatschappelijke, sociaaleconomische, culturele meerwaarde mee te brengen als onderdeel van een visie voor de langere termijn. Is het mogelijk kleine stappen te zetten en met kleine budgetten te werken, gestaag te ontwikkelen in plaats van gehaast?

Op deze manier kan een eerste looproute ontstaan die de Machinist en de Euromast verbindt met Historisch Delfshaven.

Het opkrikken van de wijk en de wijkeconomie zijn op zich natuurlijk prima, maar alleen wanneer ook de huidige bewoners daar van kunnen profiteren. Als dat betekent dat er gesloopt wordt en mensen dus de wijk uit gedwongen worden, is dat een slechte ontwikkeling. Bovendien ontstaat dan een waterbedeffect.

Overigens worden wijkbewoners te laat, helemaal niet of niet op de juiste manier bij ontwikkelingen en plannen betrokken. Woonbron reageert traag of te laat, waardoor irritatie ontstaat en minder betrokkenheid overblijft.

Toerisme

Toeristen gaan naar het Oorlogs- en Verzetsmuseum, de Euromast, De Delft en Historisch Delfshaven. Maar verder komen ze doorgaans de wijk niet in. Er valt (nog) te weinig te beleven. Er staan wel enkele monumentale panden uit het begin van de vorige eeuw (zoals de Sterrenwacht), maar daar stapt een toerist de bus niet voor uit. Vaak zijn deze panden ook niet openbaar toegankelijk. En de Schat van Schoonderloo is wel een bijzondere plek met een mooi verhaal, maar ook weer niet zo aantrekkelijk dat het bijvoorbeeld opname in een reisgids waard is.

De eigenaar van een bedrijf dat valbeveiliging verzorgt, heeft het plan geopperd om, net als bij de Euromast maar dan op kleinere schaal, de schoorsteen naast de Machinist voor abseilen te gaan gebruiken.

Er is in de wijk vrijwel niets waar een toerist naar wil komen kijken. Meer verlevendiging kan worden bereikt door woonboten langs de Coolhaven te leggen. Maar dat is, op de twee woonboten na die een gewoonterecht hebben, niet toegestaan.

Tegelijkertijd nemen bewoners en professionals het initiatief om de kade en de terreinen langs de Coolhaven te verfraaien. Het Strandpark is daar een voorbeeld van. Verder wordt geprobeerd de hoeveelheid groen en het aantal zitplekken aan de kade uit te breiden. Verder leent de grote parkeerplaats achter De Machinist zich uitstekend voor de organisatie van verschillende buitenactiviteiten. Wanneer een wandeling langs de Coolhaven aantrekkelijker wordt gemaakt, kan hier een tweede verbindingroute tussen Parksluizen en Historisch Delfshaven worden ontwikkeld.

Historisch Delfshaven is een dooie boel. De ondernemers daar kenmerken zich al jaren door een naar binnen gekeerde houding die maar niet tot samenwerking wil leiden. Het bruist er niet. Op zich zijn er genoeg plekken, de sfeer ligt voor het oprapen, er zijn voldoende terrassen en cafés, maar het is er doods en desolaat, ook al is er veel in geïnvesteerd. Het infopunt in het Zakkendragershuisje is – opvallend genoeg – alleen op dit deel van de wijk gericht en niet op de hele wijk.

De geschiedenis van het Coolhaveneiland gaat veel verder en is veel breder dan alleen de historische haven, de Pelgrimvaderskerk of het VOC-pand. Over bijvoorbeeld de dijk van de Havenstraat is vrijwel niets bekend³.

Komend vanaf de Nieuwe Binnenweg is het net over de brug nog wel te doen, maar iets verder de Schiedamseweg begint het al snel op een getto te lijken. Want het is kortzichtig alleen naar het Coolhaveneiland zelf te kijken. Ook naar de naaste omgeving en de aanloop- of rijroutes moeten bekeken worden.

Rondwandelingen en bewegwijzering

Op de vraag of er een wandelroute door de wijk bestaat, blijken meerdere antwoorden mogelijk. De meesten zijn er van overtuigd dat er geen toeristische wandelroute bestaat. Een enkeling herinnert zich het mislukte experiment met de wandeling via GPS. Een ander herinnert zich een wandeling door de wijk die vanuit Verhip werd georganiseerd, maar deze schijnt niet meer te bestaan.

³ Zie bijlage 2.

Maar het zogeheten Jeneverpad, dat van Rotterdam Centraal naar Maassluis loopt, voert over de Coolhavenbrug en langs de Coolhaven.

Inmiddels nauwelijks meer te krijgen zijn twee boekjes onder de titel 'Wist u dat?' waarin een aantal korte artikelen van Jan Hilker gebundeld zijn.

Er schijnt een route te bestaan van metro Coolhaveneiland naar metrostation Delfshaven.

Verder is er het Gilde Rotterdam dat allerlei wandelingen verzorgt, net als City Safari.

Er bestaat een beeldenroute die langs de wijk loopt.

Kortom: er bestaan meer wandelingen of mogelijkheden deze te laten verzorgen dan bekend is. Feit is alleen dat deze niet gebundeld zijn en dat onduidelijk is of en waar ze te verkrijgen of aan te vragen zijn.

Met uitzondering van Historisch Delfshaven is er geen bewegwijzering in de wijk aanwezig. Voor toeristen (waaronder begrepen iedereen van buiten de wijk) die op zoek zijn naar bijvoorbeeld het WMDC of de Machinist zijn er geen borden aanwezig, laat staan borden die van bijvoorbeeld metrostation Coolhaven over de Coolhaven richting Historisch Delfshaven verwijzen.

Aanbod en vraag

Na het centrum zijn de meeste instellingen voor kunst en cultuur in Delfshaven gevestigd en daarvan is het overgrote deel weer gehuisvest op het Coolhaveneiland. Maar onder bewoners en mensen van buiten is nauwelijks bekend wat er allemaal te beleven valt. Ook hier ontbreekt het aan samenwerking die leidt tot een presentatie van het gezamenlijk aanbod voor passieve cultuurparticipatie, terwijl gezamenlijk optrekken toch een onderling versterkende werking kan hebben.

Voor degenen die op zoek zijn naar actieve participatie in de vorm van cursussen en workshops is de keuze beperkt tot dans, muziek en theater. Voor creativiteit op andere vlakken is het aanbod schaars of moet men de wijk uit.

Uit eerdere onderzoeken door o.a. het COS en dKC kwam naar voren dat de vraag naar specifiek en op doelgroepen gericht filmaanbod duidelijk in de deelgemeente aanwezig is. De interviews bevestigen dit beeld.

Tegelijkertijd geldt dat veel wijkbewoners niet zitten te wachten op het soort aanbod dat de meeste instellingen bieden. Niet omdat dit aanbod op zich oninteressant is, maar omdat velen van hen niet veel verder komen dan de dagelijkse strijd om het bestaan, zich nog onderaan of vrijwel onderaan de piramide van Maslov bevinden. Als de vraag of de behoefte al ter sprake komt, gaat het in de allereerste plaats over bijvoorbeeld de kloof tussen blanke senioren en allochtone jongeren of over de oudere allochtoon die vereenzaamt omdat de kinderen elders zijn aan wonen. Of het gaat over poep op straat, scheve lantaarnpalen, geluidsoverlast, zwerfvuil of ruzie met de burens. Daar ligt een permanente taak voor Woonbron en deelgemeente en niet of nauwelijks voor culturele instellingen.

In dit verband wordt de Stuurgroep Coolhaveneiland aangehaald als een kleine maar zeer actieve en toegankelijke club van mensen die kon zorgen voor snelle acties, budget en een goed contact met de deelgemeente. Deze snelheid wordt geroemd terwijl voor het overige juist de traagheid van beslissingen over subsidieaanvragen als een obstakel wordt genoemd.

Behoeftte bewoners

De behoefte van veel bewoners is samen te vatten in twee steekwoorden: kennen en (h)erkennen. Dat begint bij de naaste bureu. Wie zijn dat en wat kan van ze verwacht worden. Anders gezegd wordt de groeiende anonimiteit als niet prettig ervaren. Er bestaat behoefte aan waardering en aan een luisterend oor. Om die reden worden met enige regelmaat ontmoetingen in de publieke ruimte georganiseerd, bijvoorbeeld in de vorm van straatterrassen (voor de bureu uit de straat koken en dan samen eten) en theetuinen. Deze ontmoetingen leiden tot dialogen tussen buurtbewoners. Daarmee is en blijft de straat de beste vindplaats. En buurtbewoners zijn bereid te komen mits ze persoonlijk worden uitgenodigd. zoals gebruikelijk in meerdere andere culturen.

Behalve de eigen straat dienen ook de pleinen (Heiman Dullaertplein, Kapelplein), de Schat van Schoonderloo, de kringloopwinkel en de ouderkamers van de scholen als ontmoetingsplekken. De beide pleinen kennen wel een eigen cultuur. Niet voor niets staat het Dullaertplein bekend als het Marokkanenplein en het Kapelplein als het Turkenplein. Dit zegt iets over elkaar kennen en ontmoeten. Toch is er geen overheersende bevolkingsgroep in de wijk. En kinderen mengen wel, maar de ouders niet.

Er is behoefte aan een groot, multifunctioneel gebouw in de wijk, waar wijkbewoners de hele dag terecht kunnen, een pand waar school, peuterspeelzaal, BSO, CJG, wijkagent, opbouwwerk et cetera allemaal bij elkaar zitten. Met veel (gratis) (culturele) activiteiten voor kinderen en hun ouders. Hier zouden welzijnswerk en opbouwwerk enerzijds en cultuur anderzijds de handen ineen kunnen slaan. Nu zijn dat nog altijd gescheiden werelden terwijl ze elkaar juist heel goed aan zouden kunnen vullen.

Deelgemeente en diensten

Een grote meerderheid van de ondervraagden is zeker niet mild in het oordeel over de deelgemeente en over de gemeentelijke diensten. Over de deelgemeente is men van mening dat deze geen visie voor de langere termijn heeft, geen keuzes durft te maken en geen speerpunten bepaalt. De uitvoering is traag.

In het algemeen worden de regelgeving en de afhandeling van aanvragen voor bijvoorbeeld vergunningen als bureaucratisch en stroperig ervaren, bij de deelgemeente, het OBR en met name bij dS+V. De laatste dienst wordt bovendien verweten dat alleen naar de esthetiek wordt gekeken en niet naar de wensen van de bewoners.

Het functioneel proces staat vaak voorop en dat is fnuikend voor de energie van wijkbewoners die initiatieven ontplooien.

HOOFDSTUK 3. AANBEVELINGEN

De onderstaande aanbevelingen zijn zo veel mogelijk puntsgewijs geformuleerd en waar nodig voorzien van een toelichting. Het merendeel van deze aanbevelingen vloeit voort uit de in het vorige hoofdstuk samengevatte gesprekken met betrokkenen en vormt een antwoord op hun wensen ten aanzien van beleid. Voor een klein deel zijn de aanbevelingen een uitwerking van de wens om de werkgelegenheid binnen de creatieve economie te behouden en waar mogelijk verder te versterken. De aanbevelingen zijn ingedeeld in zes categorieën: architectuur, toerisme, creatieve economie, participatie en muziek, gevolgd door enkele algemene aanbevelingen.

A. Architectuur

1) Stadswandelingen

Huidige situatie.

Alleen het oude deel van de wijk, Historisch Delfshaven, wordt met regelmaat bezocht door toeristen. Zij komen vaak per touringcar. Deze touringcars maken een klein rondje langs de Voorhaven. De informatie die de bezoekers over de geschiedenis van Historisch Delfshaven en de architectuur aangeboden krijgen, is geheel afhankelijk van de reisleiders, die overigens niet met iedere touringcar meerijden.

Rustig rondwandelen aan de hand van een beschrijving van de architectuur van het historisch deel komt op dit moment nauwelijks voor. Andere delen van de wijk worden nauwelijks of niet door toeristen bezocht.

Randvoorwaarden/kansen.

De meeste reisgidsen bieden alleen informatie over Historisch Delfshaven, niet over de rest het Coolhaveneiland.

De bereikbaarheid met openbaar vervoer is redelijk.

De Coolhaven dient te worden opgeknapt tot wandelboulevard.

De randvoorwaarden voor de vestiging van horeca (terrassen aan het water) moeten worden heroverwogen.

Verder moet worden gekeken naar aanvullingen op het straatmeubilair, waarbij andere mogelijkheden dan uitsluitend de Rotterdamse stijl moeten worden toegestaan en aangesloten bij reeds lopende initiatieven.

Aanbeveling 1

Realiseer twee stadswandelingen op het Coolhaveneiland.

- a. Een stadswandeling met aandacht voor de geschiedenis en de architectuur.
Een stadswandeling met aandacht voor alle architectuur die vanaf het eiland te zien is.**
- b. Een stadswandeling door en voor kinderen.**

De eerstgenoemde stadswandeling kan worden opgebouwd uit allerlei reeds bestaand materiaal. Hier kan worden volstaan met het geven van een opdracht voor redactie. De tweede wandeling kan worden uitgewerkt in samenwerking met basisscholen.

NB Voor de beide stadswandelingen gelden de volgende uitgangspunten:

- bewoners dienen zo veel mogelijk betrokken te worden, als deelnemer en als gids
- de mogelijkheid gidsen in te schakelen via Geuzen dient nader te worden onderzocht
- waar mogelijk wordt aandacht besteed aan het bestaan van de wandelingen: via Rotterdam Marketing, VVV, internet, City Tours, City Safari et cetera; de wandelingen dienen zowel via de genoemde instellingen als via een bezoekerscentrum in de wijk zelf geboekt te kunnen worden, waarbij de voorkeur uitgaat naar een bezoekerscentrum dat niet in het historisch deel maar juist midden in de wijk is gelegen
- de mogelijkheid om de wandelingen digitaal per mobiele telefoon via een app te volgen dient te worden onderzocht

B. Toerisme

- 2) Kunst in de openbare ruimte.

Huidige situatie.

Er is een aantal kunstwerken in de wijk aanwezig. Deze zijn door het CBK beschreven.

Randvoorwaardenkansen.

Een compleet overzicht van alle kunst in de openbare ruimte ontbreekt.

De staat van onderhoud van de reeds aanwezige kunstwerken laat te wensen over.

Aanbeveling 2

Neem een complete beschrijving van alle kunst in de openbare ruimte op het Coolhaveneiland op in de routebeschrijvingen van de eerste stadswandeling.

Aanbeveling 3

Geef het Centrum voor Beeldende Kunst opdracht de wensen en mogelijkheden voor uitbreiding van kunst in de openbare ruimte in kaart te brengen. Onderzoek, aan de hand van de staat van onderhoud, vervolgens de mogelijkheden om het aantal plaatsingen uit te breiden dan wel een of meer werken te vervangen. Dit kan een extra impuls voor toerisme zijn.

3) Wandelpromenade en snuffelroute

Huidige situatie.

De Coolhaven kenmerkt zich door rust en nodigt uit tot een wandeling. De wandelaar wordt echter ontmoedigd door het ontbreken van (voldoende) straatmeubilair en de afwezigheid van horeca met terrassen aan de waterkant.

De leegstand aan de Willem Buytewechstraat versterkt het beeld van een grauwe, doodse straat.

Randvoorwaarden/kansen.

Een schone kade en andere plekken waar de stadswandelingen langs voeren zijn een noodzakelijke voorwaarde voor (uitbreiding van) toerisme.

Voldoende bankjes langs het water veraangenamen de wandeling op zich en verlengen het verblijf in de wijk. Dit geldt eveneens voor terrassen aan de waterkant.

Herontwikkeling van de Willem Buytewechstraat biedt kansen de wijk economie te versterken.

Aanbeveling 4

Onderzoek de mogelijkheid de Coolhaven zo in te richten dat het een wandelpromenade wordt. Straatmeubilair is daarvoor een voorwaarde, een aantrekkelijk terras een fraaie bonus.

Aanbeveling 5

Onderzoek tegelijkertijd de mogelijkheid om, gebaseerd op vergelijkbare kades van andere grote steden, over de volle lengte langs de Coolhaven kiosken, boekstalletjes en andere kleine verkooppunten te plaatsen. Tegen een zeer lage huur mogen deze uitsluitend door wijkbewoners worden gerund zodat ook de wijk economie een impuls krijgt.

Aanbeveling 6

Onderzoek de mogelijkheid om de Willem Buytewechstraat te ontwikkelen tot een snuffelroute waar allerlei tweedehands spullen worden aangeboden, afgewisseld met kleine galeriën en afwisselende horeca. Maak daarbij (voor zowel spullen, galeriën als horeca) gebruik van de vele in de wijk woonachtige culturen zodat een veelkleurig en uniek aanbod het resultaat is.

Aanbeveling 7

Bij een combinatie van de aanbevelingen 4 tot en met 6 ontstaat een wandel- en snuffelroute die langs twee routes en de dwarsstraten daartussen van de Machinist tot aan Historisch Delfshaven loopt. De route kan nog extra aantrekkelijk worden gemaakt voor zowel wijkbewoners als voor toeristen door er een weekmarkt op het Kapelplein

aan toe te voegen. Organiseer daarnaast bijvoorbeeld iedere maand op zondag op het plein achter de Machinist een kunst- en antiekmarkt door en voor kunstenaars uit de wijk en de deelgemeente zelf.

Stimuleer de ontwikkeling van het plein achter de Machinist door hier door het jaar heen meer wijkactiviteiten (aankomst Sinterklaas, lichtjesavond in de week voor Kerst, muziekoptredens, culturele feesten et cetera) te laten plaatsvinden.

Maak een begin met de bovenstaande aanbevelingen door een 'foute' Kerstmarkt te organiseren, een markt die wel de sfeer ademt, maar waar bij wijze van spreken geen kerstbal te koop is. Gebruik de ervaringen met deze Kerstmarkt om vanaf het voorjaar een of meer van bovenstaande aanbevelingen te realiseren.

C. Economie

4) Creatief ondernemers.

Huidige situatie.

Aan de randen van de wijk (Lloydkwartier en Coolhaven) zijn clusters ontstaan van creatief ondernemers.

De door de cultuurscout samengestelde culturele kaart bevat voor het Coolhaveneiland een nog incompleet overzicht van creatief ondernemers. Dit hangt deels samen met het feit dat het aantal creatief ondernemers nog altijd groeit, deels met het feit dat opname op de culturele kaart geschiedt op basis van vrijwillige aanmelding. Plaatsing zonder toestemming komt niet voor. De overzichtskaart van het COID is een goed aanvulling, maar ook in combinatie is er geen sprake van volledigheid.

Randvoorwaarden/kansen

Huurprijzen en regelgeving kunnen een hinderpaal zijn. Verdere versterking van het aantal creatief ondernemers verhoogt de aantrekkelijkheid en de naamsbekendheid van de wijk.

Bovendien kan het de versterking betekenen van de lokale economie. Ook kan het een gunstig effect hebben op de versterking van toerisme.

Aanbeveling 8

Breng, met als basis de culturele kaart, het volledig aanbod aan creatief ondernemers onder in een database, zie er op toe dat deze actueel blijft en breed en eenvoudig toegankelijk.

Aanbeveling 9

Stimuleer, onder meer door het gebruik van het overzicht van het volledig aanbod, verdere uitbreiding van het aantal creatief ondernemers. Versoepel waar mogelijk de regelgeving op dit gebied.

5) Hotel.

Huidige situatie.

Er zijn geen verblijfsmogelijkheden voor toeristen die in de wijk willen overnachten.

Randvoorwaarden/kansen

Verblijfsmogelijkheden versterken de lokale economie en betekenen een impuls voor de horeca. Het biedt de gelegenheid de culturele verscheidenheid van de wijk op verschillende manieren tot uitdrukking te laten komen, bijvoorbeeld in de inrichting van de kamer en het menu in het restaurant.

Aanbeveling 10

Realiseer tezamen met ondernemers uit de wijk een veelkleurig hotel dat verblijfsmogelijkheden (kamers, maaltijden) voor iedere portemonnee te bieden heeft.

6) Museum

Huidige situatie.

Er zijn geen tentoonstellingsplekken in de wijk.

Randvoorwaarden/kansen

Een zelfstandig, (internationaal) toonaangevend museum midden in de wijk stimuleert het toerisme. Ook kan gedacht worden aan het opzetten in de wijk van een dependance waar de Rotterdamse musea bij toerbeurt exposities verzorgen.

Aanbeveling 11

Realiseer een museum in de wijk of een dependance van de Rotterdamse musea.

D. Participatie

7) Verzamelgebouw

Huidige situatie.

Voorzieningen op het gebied van onder meer onderwijs, sociaal-cultureel werk en gezondheidszorg zijn verspreid over de wijk.

Randvoorwaarden/kansen

Het samenbrengen in één groot, multifunctioneel gebouw in de wijk, waar wijkbewoners de hele dag terecht kunnen, en waar bijvoorbeeld onderwijs, peuterspeelzaal, BSO, CJG, wijkagent, opbouwwerk en sociaal-cultureel werk en culturele steunstichting bij elkaar zitten, maakt een einde aan de huidige versnippering over de wijk, stimuleert de onderlinge

samenwerking en komt tegemoet aan de behoefte van wijkbewoners aan herkenbare en toegankelijke ontmoetingsplekken.

Aanbeveling 12

Realiseer een multifunctioneel gebouw midden in de wijk. Onderzoek de mogelijkheid dit gebouw te combineren met of aan te laten sluiten aan het hotel en/of het museum.

8) Buurthuizen

Huidige situatie.

Buurthuis Open Huis aan de Schoonderloostraat is op dit moment nog weinig breed toegankelijk. De programmering was de laatste jaren sterk gericht op vaste gebruikers. Dit is geleidelijk aan ten koste gegaan van de spontaniteit waarmee individuele buurtbewoners het buurthuis bezochten. Disk is bezig daar geleidelijk aan verandering in te brengen zodat het buurthuis de naam weer eer aan gaat doen.

Burthuis De Pyramide aan de Havenstraat

Randvoorwaarden/kansen

Een, maar liefst twee buurthuizen die breed toegankelijk zijn voor buurtbewoners van verschillende achtergronden kunnen een bijdrage leveren aan de behoefte om elkaar te kennen en (h)erkennen.

Aanbeveling 13

Onderzoek de mogelijkheden om, in samenwerking met Disk en Delphi opbouwwerk, de beide buurthuizen aan te laten sluiten bij de vraag onder wijkbewoners naar activiteiten in de eigen wijk, waaronder een aanbod van cursussen en workshops.

9) Community art

Huidige situatie.

Van community art (kunst en cultuur door en voor wijkbewoners, meestal onder begeleiding van professionals) is ondanks het grote aantal culturele instellingen vrijwel geen sprake, met uitzondering van Formaat en Maatwerk.

Randvoorwaarden/kansen

Er woont een aanzienlijk aantal mensen met een kunstzinnige achtergrond in de wijk. Daarvan is het merendeel professioneel actief. Daarnaast en voor een deel daarmee overlappend bespeelt een aantal bewoners een instrument, danst of zingt, al dan niet in de vrije tijd. Het bundelen van hun krachten kan al snel leiden tot culturele activiteiten door wijkbewoners die in eerste instantie gericht zijn op wijkbewoners.

Aanbeveling 14

Stimuleer de ontwikkeling van community art.

Zorg daarbij voor continuïteit; deze kan bereikt worden door professionals van culturele instellingen uit de wijk bij toerbeurt dergelijke producties te laten begeleiden.

Aanbeveling 15

Organiseer met vaste regelmaat (iedere twee weken, iedere maand) in het deelgemeente kantoor een wisselende tentoonstelling van wat wijkbewoners zelf thuis maken.

10) Wijkfestivals en wijkactiviteiten

Huidige situatie.

Jazz Around Town en de Pleinbioscoop zijn voorbeelden van succesvolle activiteiten in de wijk die zowel (een deel van de) wijkbewoners als bezoekers van buiten aanspreken. Zij hebben als gemeenschappelijk nadeel dat het jaarlijkse activiteiten zijn die maar een klein, specifiek deel van de wijkbewoners aanspreken. Het ontbreekt daarmee aan een wijkfestival, een evenement dat door wijkbewoners voor wijkbewoners wordt georganiseerd.

Randvoorwaarden/kansen

Behoud en waar mogelijk deelgemeentelijke ondersteuning van reeds bestaande activiteiten kan de sociale cohesie versterken en een stimulans betekenen voor initiatiefnemers van soortgelijke, nieuwe activiteiten. Uitbreiding met een wijkfestival kan de behoefte aan kennen en (h)erkennen verder versterken.

Aanbeveling 16

Versterk die festivals of activiteiten die hun waarde bewezen hebben.

Aanbeveling 17

Voeg daar, in samenwerking met het opbouwwerk en het sociaal-cultureel werk, enkele activiteiten aan toe, waaronder straatrestaurants, theeterrassen en een wijkfestival (een podium door en voor wijkbewoners).

Aanbeveling 18

Organiseer open (verkoop)dagen in het weekend met en door creatief ondernemers in het Lloydkwartier, in combinatie met muziekoptreden (muzikale salons) in de foyer van het O.T. Theater.

11) Communicatie

Huidige situatie.

Het ontbreekt aan mogelijkheden om aan, door en voor wijkbewoners op een visuele manier te communiceren over bijvoorbeeld evenementen, bijzondere plekken, nieuwe ondernemers en andere wetenswaardigheden.

Aanbeveling 19

Installeer verspreid over de wijk enkele digitale panelen voor communicatieve doeleinden.

Aanbeveling 20

Biedt de mogelijkheid om op lange, kale muren muurkranten te maken.

E. Overige

12) Horeca

Huidige situatie.

De horecabedrijven in de wijk zijn niet evenredig over het gebied verdeeld. Er is een duidelijke concentratie in en aan de rand van het historisch deel. Aan de andere kant van de wijk is het aanbod veel beperkter. Met name in het tussenliggende gebied ontbreekt het aan aanbod en variëteit.

Randvoorwaarden/kansen.

Er ontstaat – bij realisatie van een aantal van de hiervoor genoemde aanbevelingen- voldoende potentie om toeristisch bezoek aan de gehele wijk te stimuleren en verder te versterken. Het economisch effect dat dit kan hebben, kan alleen worden bereikt wanneer de wijk aantrekkelijker wordt gemaakt als een plek om langer te vertoeven. Verwacht mag worden dat de voorgestelde maatregelen niet alleen een gunstig effect zullen hebben op toerisme van buiten de stad, maar ook op lokaal toerisme.

Aanbeveling 21

Pas de voorwaarden voor de vestiging van horeca in de wijk in die zin aan dat vergunningen worden afgegeven voor enkele terrassen en kiosken aan de Coolhaven en aan de Willem Buytewechstraat.

13) Openbaar vervoer

Huidige situatie:

Het Coolhaveneiland is per openbaar vervoer redelijk te bereiken. De bezoeker/bewoner kan kiezen uit een tram- en een metroverbinding. Tram en metro voeren langs de randen van de wijk maar gaan er niet dwars doorheen.

Er bestaat een route over het water die een geregelde maar beperkte verbinding onderhoudt. Verder is de wijk goed te bereiken per auto of fiets.

Randvoorwaarden/kansen

Voorwaarden voor versterking van het toerisme zijn maatregelen die de bereikbaarheid van het Coolhaveneiland verbeteren.

Aanbeveling 22

Onderzoek de mogelijkheid het aantal parkeerplaatsen voor bussen uit te breiden, al dan niet onder de grond en op andere locaties dan de huidige zodat wandelen door de gehele wijk verder wordt gestimuleerd.

14) Bewegwijzering

Huidige situatie:

Bewegwijzering is alleen aangebracht richting en in het historisch deel van de wijk.

Aanbeveling 23

Breid de bewegwijzering uit tot de hele wijk. Dit komt de openheid en aantrekkelijkheid ten goede.

15) Groen

Huidige situatie:

De hoeveelheid groen in de wijk is uitermate beperkt.

Aanbeveling 24

Onderzoek de mogelijkheid om langs de Coolhaven, aan de Willem Buytewechstraat, de Westzeedijk en op de pleinen meer groen te realiseren.

16) Partijen

Huidige situatie:

In de wijk zijn vele partijen actief. Kenmerkend is dat de meeste zich met name op de eigen activiteiten richten. Het ontbreekt aan samenhang en samenwerking. Ook ontbreekt het aan kennis van de behoefte aan cultuur onder wijkbewoners. Dit heeft tot gevolg dat de betrokkenheid van wijkbewoners bij de meeste instellingen beperkt en eenzijdig is, voor zover deze al aanwezig is.

Aanbeveling 25

Organiseer, nu de aandacht van de deelgemeente voor cultuur in de wijk onder de direct betrokken spelers in goede aarde is gevallen, op korte termijn voldoende draagvlak voor de uitvoering van zo veel mogelijk van de voorgestelde aanbevelingen.

Aanbeveling 26

Richt in samenwerking met en tussen bewoners, culturele instellingen, onderwijs en woningcorporatie een steunstichting cultuur op die zorg kan dragen voor continuïteit, sponsoring en fondsen. Deze stichting kan ook verantwoordelijk worden gesteld voor

het opzetten en onderhouden van uiteenlopende pools (vrijwilligers, technici, beveiligers, gidsen).

17) Balans

Huidige situatie

Tijdens de interviews is een duidelijke tweedeling in meningen naar voren gekomen ten aanzien van toerisme, wijkfestivals en andere activiteiten.

Aanbeveling 27

Zie er op toe dat een toename van activiteiten niet ten koste gaat van het woongenot van de bewoners. Zorg voor een goede balans tussen woongenot en activiteiten.

18) Structureel

Aanbeveling 28

Hanteer als leidraad dat de hiervoor genoemde aanbevelingen duurzaam van karakter zijn in plaats van incidenteel of alleen op de kortere termijn gericht.

Bijlage 1. Overzicht gesprekspartners

Interviews

Sanne Hilhorst (De Meekers)
Oscar van der Pluijm (WMDC)
Houssein Bouziane (Dek22)
Alex Meidam
Marciano Daans
Frederique Kreeftenberg
Willem Beekhuizen
Els van der Jagt, Lisanne Jacobs (O.T.)
Roel Walrecht (OBS Delfshaven)
Karin Yntema (De Machinst)
Anja Zevenbergen (Disck)
Luc Opdebeeck, Marije Kaashoek (Formaat)
Inez Martin (Tafel van Zeven)
Theo de Lange (Disck)

Straatgesprekken

Yasemine Cilic
Svetlana Dobrakova
Kobus de Waal
Henriette Schraever
Winston Lagarde
Daniela Bottenblij
Rachelle van den Berg
Clyde Belliot
Chaouki el Fad
Mounir el Fad